

BUDSJETT 2021

ØKONOMIPLAN 2021 -2024

TVEDESTRAND
KOMMUNE

OM OFFENTLIGGJØRING

OFFENTLIGGJØRING

- Budsjett og økonomiplan deles ut i papirformat etter presentasjonen
- Spørsmål samles opp til etter presentasjonen
- Budsjettdokumentene og presentasjon legges ut på kommunens hjemmeside i morgen (se under fanen «Politikk» og deretter «Kommuneplan og andre styringsdokumenter» og så «Handlingsplan, økonomiplan og budsjett»)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

OM ARBEIDSDELING, BEHANDLING OG PROSESS

ARBEIDSDELING

- Kommunedirektøren har ikke noen selvstendig innstillingsrett eller plikt til å legge fram budsjett og økonomiplan i balanse – men vårt økonomireglement sier at kommunedirektøren skal legge fram et balansert forslag til formannskapet
- I år har en hatt tidligere behandling av handlingsplanen som har gitt en klarere instruks for kommunedirektørens budsjettarbeid og dermed rammene for det som foreslås.
- Kommunedirektøren må samtidig påpeke konsekvensene av og risikoene ved budsjett- og økonomiplanopplegget.
- Deretter har formannskapet innstillingsretten og kommunestyret har vedtaksretten

PROSESS SÅ LANGT – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 16.06.20: 1.gangsbehandling av Handlingsplan 2021-2024
- 01.09.20 Budsjettsseminar med formannskapet
- 13.10.20: Info om statsbudsjett, formannskapet
- 20.10.20: Handlingsplanen vedtatt i kommunestyret
- Sept./okt./nov.: Administrasjonen arbeider med budsjettet

BEHANDLING – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 17.11.20: Presentasjon av rådmannens forslag
- 24.11.20: Ekstra arbeidsmøte i formannskapet – ikke vedtaksmøte
- 24.11.20: Uttale fra Arbeidsmiljøutvalget
- 01.12.20: Uttale fra Administrasjonsutvalget
- 01.12.20: Formannskapets behandling og innstilling
- 01.12.20: Utlekking til alminnelig ettersyn
- 15.12.20: Kommunestyrets behandling av budsjett/økonomiplan

OM PROSESSEN

- Prosessen høsten 2019 var svært krevende – prosessen denne høsten har vært **enda mer** krevende!
- Samtidig har mange andre oppgaver og utfordringer presset seg på, vi har havnet tidsmessig «bakpå» og har blitt ferdig i siste liten
- Takk til medarbeidere for innsatsen i budsjettprosessen – det er lagt ned mange arbeidstimer (også mange «dugnadstimer») for å komme i mål!

TVEDESTRAND
KOMMUNE

KOMMUNENS OPPDRAG, MÅL OG STRATEGI

KOMMUNENS OPPDRAG (mission)

Gi dagens og framtidige innbyggerne tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

HOVEDMÅLSETTING OG STRATEGI

- Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion
- Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser
- En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
- Gode levekår

- Utviklingsalternativets satsingsområder:
  - Barn og unge
  - Infrastruktur og næringsutvikling
  - Idrett, folkehelse og kultur

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDBILDER

- Utvikling i Tvedestrand
- Hva skjer med handlingsrommet for kommunal sektor og Tvedestrand?
- Hvordan ser Tvedestrandsbildet ut i planperioden?

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd mye positivt i Tvedestrand!

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd/skjer/skal skje mye positivt i Tvedestrand!

UTVIKLING I TVEDESTRAND

Det som har skjedd/skjer/skal skje:

- Gir grunnlag for konkurransekraft og framtidig vekst
- Forenklet og forkortet tilgang større arbeidsmarkeder
- Mer lokal sysselsetting
- Konsoliderer og gir vekstmuligheter for kommunens neste største arbeidsplass
- Moderne bygg og anlegg med muligheter for aktivitet

UTVIKLING I TVEDESTRAND

Det som har skjedd/skjer/skal skje:

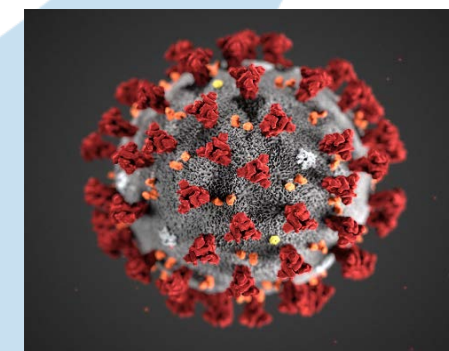
- Store offentlige satsinger/investeringer ligger til grunn
- Uten «Utviklingsalternativet» og innføring av eiendoms- skatt hadde de kommunale satsingene ikke vært mulige
- Men, utviklingsalternativets pris er store langsiktige gjeldsforpliktelser, risikoeksponering og behov for kommunale innsparinger

MEN, HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

- Gode resultater for kommunesektoren de siste årene, men....
- Kommunesektorens regnskaper 2019:
  - Økende gjeldsgrad, svakere resultater (30%) og mindre handlingsrom
  - Økende forskjeller mellom kommunene, mellomstore og små kommuner strever mest
- Covid-19-epidemien har skapt usikkerhet og store problemer for hele verden – også for norske kommuner

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Noen sentrale forklaringer for sektoren/Tvedestrand:

- Begrenset vekst i statsbudsjettet
- Endrede statlige rammevilkår (eiendomsskatt)
- Kraftig redusert utbytte Agder Energi
- Demografiendringer
- Levekårsutfordringer
- Bosetting av mennesker med redusert funksjonsevne
- Gjeldsutvikling

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

- Men,
  - vi har likevel mer stabile rammevilkår enn mye av næringslivet
  - vi har mange flinke, stabile og dedikerte ansatte
  - vi har et bedre infrastrukturelt utgangspunkt enn noensinne
  - vi opplever økende tro på utvikling av og i Tvedestrand

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Kanskje den mest krevende budsjettprosessen kommunedirektøren har vært med på i Tvedestrand....
- Svært stramt og krevende opplegg med lite handlingsrom – dette uansett om en vil fravike «Utviklingsalternativet»
- For å oppnå budsjettbalanse innebærer dette en rekke tiltak i perioden - mange tiltak vil bli oppfattet som negative

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Det er en stor utfordring å ha kapasitet til å gjennomføre alle tiltakene samtidig som ordinær drift og vedtatte utbyggingsplaner skal følges opp
- Ekstra stor utfordring for sektorene tidlig i 2021:
Endelig identifisering og gjennomføring av effektiviseringstiltak på 4,4 mill. kroner

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Innsparingstiltakene innebærer at ca. 32 årsverk skal bort i perioden (inkl. ny barnehagestruktur og ny skolestruktur). Ny kommunal organisering innebærer reduksjon på 5,6 årsverk i perioden
- Mål: Reduksjon i bemanning via naturlig avgang/turnover/omplasseringer – men en kan ikke garantere at en kan unngå oppsigelser
- Det er lagt inn 19 nye årsverk i perioden, aller mest innen habiliteringstjenester og noe innen psykisk helse

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Svært ambisiøst investeringsopplegg som er basert på kommunestyrets bestilling og tidsplan
- Eiendomsskatt-inntektene går ned ca. 4,1 mill. kroner fra 2020-nivået
- Det brukes samlet 2,55 mill. kroner av sparepengene våre (fond) inn i driften i 2021-2024
  - Bruk: 7,56 mill. kr.
  - Avsetning: 5,01 mill. kr.
  - =Netto bruk 2,55 mill. kr.

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

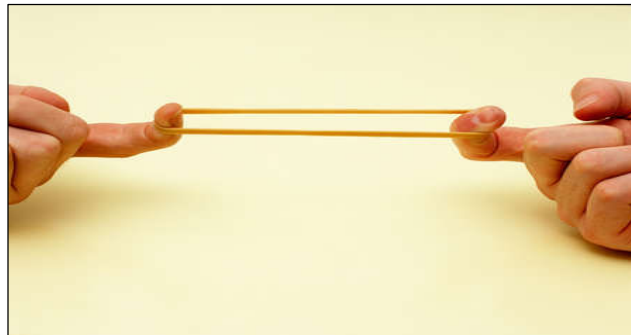
- Lite endringer i kommunale avgifter og betalingssetser, med nedgang i eiendomsskatten vil det samlede avgiftsnivået for innbyggerne gå ned

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- «Strikken strekkes langt» mtp. inntekts- og utgiftsanslag
- Usikkerhetene og risikoene i opplegget er mange og noen til dels store – den samlede risikoeksponeringen vurderes til å være rekordhøy

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Lånegjelden vil økte betydelig i perioden og gi bindinger for kommunens handlefrihet i flere ti-år
- Stor lånegjeld øker kommunens risikoeksponering – barnehage og skoleutbyggingen finansieres av reduserte driftsutgifter – men utbyggingene øker risikoeksponeringen

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

- Nettodriftsresultatene er negative i 2021 og 2022, på null i 2023 og svakt positivt i 2024
- Finansielle måltall i tråd med handlingsplanen:
  - Nettodriftsresultat og disp.fond i gul sone i 2024
  - Lånegjeld og nettofinansutg. i rød sone i 2024Prognosen er svært usikker

TVEDESTRAND
KOMMUNE

UTGANGSPUNKT OG RAMMER FOR BUDSJETTARBEIDET:

- Gjeldende økonomiplan 2020-2023
- Vedtatt handlingsplan 2021-2024
- Statsbudsjettet for 2021

GJELDENE ØKONOMIPLAN OG NY HANDLINGSPLAN

- Gjeldende økonomiplan viderefører «Utviklingsalternativet» som siden 2015 har vært kommunens hovedstrategi – med gjenstående større investeringer:
  - Ny barnehage på Bronsbu
  - Nye boliger til personer med nedsatt funksjonsevne
  - Ny felles barneskoler
  - Infrastruktur
- Nylig vedtatt «Handlingsplan 2021-2024 - Endelig utkast» opprettholder «Utviklingsalternativet» med framdrift som forutsatt i økonomiplanen

STATSBUDSJETTET FOR 2021

- Statsbudsjettet:
  - Realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 1,6 mrd – i det nedre intervallet for inntekstvekst angitt i kommuneproposisjonen (mai 2020)
  - Tilleggskompensasjon på 1,9 mrd. pga. fall i skatteinntekter
  - Deflator 2,7 % (lønn 2,2%, prisvekst 3,5%)
- Nytt tiltak fra regjeringen lansert i november: 6,2 mrd. kroner for å avhjelpe kommunene i 1.halvår 2021 - koronarelatert

STATSBUDSJETTET FOR 2021

- Anslag vekst frie inntekter for landet: 3,0 %
  - Anslag vekst frie inntekter for Agder: 3,1 %
  - Anslag vekst frie inntekter for Tvedestrand: 2,0 %
-
- Tvedestrands lave vekst er relatert til utvikling/endring i befolkningen, dvs. at vår andel av landets befolkning utløser litt mindre del av inntekter fra skatt og rammeoverføring enn for snittet av andre kommuner (eks. har vi mindre andel av landets barn)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDOVERSIKT DRIFT Skjema 1.A

HOVEDOVERSIKT

Linjenavn	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	- 218 989	- 210 384	- 209 134	- 208 134	- 207 134
Inntekts- og formuesskatt	- 153 211	- 169 140	- 169 140	- 169 140	- 169 140
Eiendomsskatt	- 30 800	- 26 700	- 26 700	- 26 700	- 26 700
Andre generelle driftsinntekter	- 11 070	- 7 960	- 7 820	- 8 355	- 8 765
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	- 414 070	- 414 184	- 412 794	- 412 329	- 411 739
Sum bevilgninger drift, netto	387 601	387 338	384 973	374 373	366 246
Avskrivinger	29 909	29 909	29 909	29 909	29 909
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	417 510	417 247	414 882	404 282	396 155
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	3 440	3 063	2 088	- 8 047	- 15 584
Renteinntekter	- 4 300	- 2 150	- 2 430	- 2 550	- 2 650
Utbytter	- 6 464	- 3 364	- 4 064	- 5 064	- 5 064
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-
Renteutgifter	13 127	11 110	11 136	12 659	14 599
Avdrag på lån	24 850	27 000	29 389	32 801	34 508
NETTO FINANSUTGIFTER	27 213	32 596	34 031	37 846	41 393
Motpost avskrivinger	- 29 909	- 29 909	- 29 909	- 29 909	- 29 909
NETTO DRIFTSRESULTAT	744	5 750	6 210	- 110	- 4 100
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	-	-	-	-	-
Overføring til investering	-	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	- 1 110	- 2 200	- 2 200	- 400	- 400
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	366	- 3 550	- 4 010	510	- 4 500
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	- 744	- 5 750	- 6 210	110	- 4 100
FREMFORØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	-	-	-	-	-

HOVEDOVERSIKT- Fordeling på enheter

Linjenavn	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Tvedestrand	0	0	0	0	0
100 Kommunedirektør og politiske styringsorganer	26 513	25 241	25 310	25 919	25 919
105 Administrativ støtteenhet	14 383	13 200	13 300	13 350	13 350
110 Barnehageenheten	46 150	45 182	43 533	42 328	41 978
115 Tvedestrandskolen	78 227	77 541	76 889	72 274	66 496
120 Plan, miljø og eiendom	24 599	21 975	21 055	20 170	18 870
125 Teknisk drift	6 371	5 903	5 023	2 428	2 228
130 Omsorg og rehabilitering	100 646	98 473	97 956	97 956	97 956
135 Oppfølgingsenheten	44 046	47 477	51 943	51 943	52 115
140 Familiehuset	28 584	28 929	28 901	28 841	28 841
145 NAV	27 278	24 635	22 789	22 383	21 717
150 Kirke og trossamfunn	5 142	4 398	4 398	4 398	4 398
160 Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-14 338	-5 615	-6 121	-7 615	-7 620
170 Frie disponible inntekter, finans og avsetninger	-387 602	-387 339	-384 974	-374 374	-366 247

TVEDESTRAND
KOMMUNE

EIENDOMSSKATT

EIENDOMSSKATT - NIVÅ

- Sats i 2020: 5 0/00 som beregnet til kr. 30,8 mill. i inntekter
  - Fritak for nye boliger bygd siste to år
- Sats for 2021-2024: 4 0/00 som er beregnes til kr. 24,9 mill. i inntekter
  - Fritak for nye boliger bygd siste to år
  - Bunnfradraget foreslås tatt bort, noe som gir ca. 1,8 mill. i økte inntekter
  - Samlet inntekter eiendomsskatt = 26,7 mill. kr.

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVSETTING TIL OG BRUK AV FOND

BUFFERFOND– AVSETTING OG BRUK I PERIODEN

	2021	2022	2023	2024
Avsetning økonomisk buffer	0	0	510	4 500
Bruk av disposisjonsfond	3 550	4 010		

- Dette betyr at det tæres på kommunens reserver
- Ved utgangen av 2024 vil kommunen ha igjen om lag 12 mill. kroner – forutsatt at alt blir som skissert i økonomiplanen og at en ikke får underskudd i 2020

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HVA SLAGS DRIFTS- TILTAK SOM FORESLÅS I PERIODEN

Alle tiltak (tall i hele 1000 kroner)	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Kommunedirektør og politiske styringsorganer	-1 193	-1 528	-1 478	-1 478
Administrativ støtteenhet	-659	-559	-509	-509
Barnehageenheten	-1 057	-2 706	-3 911	-4 261
Tvedestrandskolen	82	-277	-5 660	-12 470
Plan, miljø og eiendom	-1 095	-2 015	-3 050	-3 300
Teknisk drift	1 482	602	-1 993	-2 193
Omsorg og rehabilitering	-683	-1 936	-1 936	-1 936
Oppfølgingsenheten	2 678	7 075	7 075	7 247
Familiehuset	-596	-146	-206	-206
NAV	-2 491	-4 337	-4 743	-5 409
Kirke og trossamfunn	-200	-200	-200	-200
Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-4 097	-4 603	-6 097	-6 102
Frie disponible inntekter, finans og avsetninger	-11 591	-7 786	2 869	11 806
SUM tiltak	-19 420	-18 416	-19 839	-19 011

Tiltaksoversikt	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Kommunedirektør og politiske styringsorganer	-1 193	-1 528	-1 478	-1 478
100 - Blomstrende Tvedestrand - Tilskudd	20	20	20	20
100 - Hovedvernombud, redusere fra 20% til 10% stilling	0	-85	-85	-85
100 - Leieinntekt A67 næringsområde - Opsjonspremie	-250	-250	-250	0
100 - Leieinntekter A67 næringsområde - AT skog	-50	-50	-50	-50
100 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,8 årsverk, netto 0,5 årsverk	-471	-471	-471	-471
100 - Næs jernverksmuseum, videreføring av redusert 2020-støttenivå	-115	-115	-115	-115
100 - PC-er til alle elever 4-7 klasse - Fagfornyelse i grunnskolen	200	200	200	200
100 - Politiske partier, kommunalt tilskudd strykes	-20	-20	-20	-20
100 - Reduksjon i antall politiske møter fra 9 til 8 møter	-43	-43	-43	-43
100 - Redusert tilskudd til Bokbyen	-25	-25	-25	-25
100 - Reduserte utgifter til IKT-Agder - Effektiviseringskrav	-400	-500	-600	-700
100 - Stortingsvalg i 2021 og kommune- og fylkestingsvalg i 2023	150	0	150	0
100 - Støtte til idrettslag fjernes	-70	-70	-70	-70
100 - Tilskudd til skolekorps fjernes	-20	-20	-20	-20
100 - Økt sats for meglergebyr salg næringsområder	-100	-100	-100	-100

Administrativ støtteenhet	-659	-559	-509	-509
105 - Bedriftshelsetjeneste - Reduksjon i utgifter	-20	-20	-20	-20
105 - Digitaliseringseffekt post- og diverse kontorutgifter	-90	-90	-90	-90
105 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,4 årsverk	-279	-279	-279	-279
105 - Vakant stilling biblioteket 0,25 årsverk i 7 måneder og 0,20 årsverk vakant varig	-220	-120	-120	-120
105 - Velferdsmidler ansatte - Halvert nivå i 2021 og 2022	-50	-50	0	0

Barnehageenheten	-1 057	-2 706	-3 911	-4 261
110 - Grotten barnehage - Redusert med 0,5 avdeling og 2,0 årsverk fra 2021	-1 190	-1 190	-1 190	-1 190
110 - Ny barnehage på Bronsbu og endret barnehagestruktur fra høsten 2022	0	-674	-1 455	-1 455
110 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,6 årsverk barnehage	-663	-663	-663	-663
110 - Private barnehager, økning barn med nedsatt funksjonsevne i 2020 og 2021	0	-200	-200	-200
110 - Redusert foreldrebetaling færre barnehageplasser, driftstilpasninger	180	180	180	180
110 - Tilpasset drift til barnetall i 3 kommunale barnehager, tilsvarer 2,1 årsverk	-1 296	-1 296	-1 296	-1 296
110 - Tilskudd til private barnehager, økte satser	283	283	283	283
110 - Økning i allmennpedagogisk tilbud etter §19G i barnehager	79	79	79	79
110 - Økning utgifter og reduksjon i inntekter kjøp fra andre kommuner, barnehager	1 550	775	350	0

Tvedestrandskolen	82	-277	-5 660	-12 470
115 - Fagfornyelsen i grunnskolen, nye skolebøker og materiell	350	350	0	0
115 - Gjestelever grunnskolen, reduserte inntekter og økte utgifter	490	490	490	490
115 - Ny barneskole fra 1.8.2023, endret skolestruktur og tilpasset drift, reduserte utgifter	0	0	-4 473	-10 608
115 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,4 årsverk skole	-442	-442	-442	-442
115 - Reduksjon med en gruppe fra 1.8.2021 på Dypvåg barneskole	-409	-898	-898	-898
115 - Reduksjon med en gruppe fra 1.8.2021 på Tvedestrand barneskole	-409	-898	-898	-898
115 - SFO-foreldrebetaling, økt sats med 100 kroner pr mnd. fra 1.8.2021	-50	-100	-100	-100
115 - Skoleskyss, redusert brøyteavtale Songe krets	-15	-15	-15	-15
115 - Økt lærertetthet med 1,8 årsverk, justert tildelingsmodell for barneskolene fra 1.8.2021	567	1 235	675	0

Plan, miljø og eiendom	-1 095	-2 015	-3 050	-3 300
120 - Forsikring - Økte utgifter	140	140	140	140
120 - Forsikring årsavgift - Økte utgifter	50	50	50	50
120 - Gamle vgs Lyngmyr - Økt renhold	200	200	200	200
120 - Innsparing strøm - Lavere strømpriser	-990	-990	-990	-990
120 - Jordlov og konsesjonssaker - Økte inntekter	-35	-35	-35	-35
120 - Kommuneplanens arealdel, revidering	200	0	0	0
120 - Lyngmyrveien 49 - Bygningsrealterte utgifter og leieinntekter fra 2022	0	-500	-500	-500
120 - Merinntekt småbåthavner - Økt volum	-100	-100	-100	-100
120 - Middelskolen, reduserte utgifter	-30	-50	-100	-150
120 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 1,0 årsverk innen ledelse	0	0	-1 084	-1 084
120 - Ny reguleringsplan Lyngør	200	0	0	0
120 - Redusere tilpasningstilskudd og boligtilskudd	-200	-200	-200	-200
120 - Reguleringsplan ny barneskole	100	0	0	0
120 - Salg av landbrukskontortjenester til Vegårshei kommune	-230	-230	-230	-230
120 - Salgsprospekt Middelskoleområdet inkl. Villa utsikten	0	100	0	0
120 - Tvedestrand idrettspark ett nytt årsverk, finansiert med reduserte driftsutgifter	0	0	0	0
120 - Tvedestrand barneskole mm (inkl Skriverstua), salgsprospekt, reguleringsplan	0	0	200	0
120 - Øke salg av vedlikeholdstjenester til Boligstiftelsen	-400	-400	-400	-400

Teknisk drift	1 482	602	-1 993	-2 193
125 - Innsparing Kommunale veier forbruksmateriell	-20	-20	-20	-20
125 - Beredskap brøyting - Økte utgifter ved nye avtaler	200	200	200	200
125 - Endret avgiftsvolum på vann og avløp, med dagens priser	-420	-700	-770	-770
125 - Innsparing Park og grøntanlegg, forbruksposter	-55	-55	-55	-55
125 - Innsparing Parkering, leieutgifter automater	-150	-150	-150	-150
125 - Nedklassifisering av 1/3 av kommunale veier i distriktene	0	-600	-600	-600
125 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,8 årsverk ingeniør	-423	-423	-423	-423
125 - Redusert avgift på avløp/kloakk med 500 kroner, fra 4 300 til 3 800 kroner ekskl. mva.	1 800	1 800	0	0
125 - Strøm innsparing - Lavere strømpriser	-250	-250	-250	-250
125 - Tilskudd båtselskapet reduseres fra 1.1.2023	0	0	-725	-725
125 - Vedlikeholdstiltak vann og avløp	1 200	1 200	1 200	1 200
125 - Vei og gatelys, reduserte driftsutgifter pga. ledbelysning	0	0	0	-200
125 - Økt inntjening parkering - Volumøkning	-200	-200	-200	-200
125 - Østre Agder Brannvesen, effektiviseringskrav	-200	-200	-200	-200

Omsorg og rehabilitering	-683	-1 936	-1 936	-1 936
130 - Bonusordning sommervikarer i turnustjeneste	300	300	300	300
130 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,8 årsverk	-774	-774	-774	-774
130 - Psykomotorisk fysioterapi - Interkom. avtale oppsagt - Redusert privat hjemmel med 50 %.	0	-225	-225	-225
130 - Reduksjon i hjemmebaserte omsorgstjenester med ett årsverk fra 2021 og to årsverk fra 2022	-727	-1 455	-1 455	-1 455
130 - Redusere fritak for boutgifter for pasienter langtidsopphold ned fra 6 til 3 mnd.	-25	-25	-25	-25
130 - Salg av Phd. kompetansetjenester	0	-300	-300	-300
130 - Velferdsteknologirådgiverstilling - Lønnsutgifter til drift	543	543	543	543

Oppfølgingsenheten	2 678	7 075	7 075	7 247
135 - Avlastning for barn og unge - Redusert behov	0	-349	-349	-349
135 - Avlastning til funksjonshemmede barn - Økning med 1,5 årsverk inkludert statlig refusjon	999	999	999	999
135 - Bemanning og drift nye samlokaliserte boliger - Økning med 5,5 årsverk fra 2022	0	4 689	4 689	4 689
135 - Bonusordning sommervikarer i turnustjeneste	200	200	200	200
135 - Boveiledning personer med nedsatt funksjonsevne- Økning på 2,5 årsverk	2 226	2 226	2 226	2 226
135 - Effektivisering avlastingstjenesten - Reduksjon på 1 årsverk	-514	-607	-607	-607
135 - Effektiviseringstiltak bolig psykisk utviklingshemmede - Reduksjon med 1,8 årsverk	-1 092	-1 092	-1 092	-1 092
135 - FACT - Inngått avtale om samarbeid med spesialisthelsetjenesten	60	60	60	60
135 - Ny leasingbil - Boveiledningstjenesten	50	50	50	50
135 - Ny ledelses- og organisasjonsstruktur - Reduksjon på 0,8 årsverk	-701	-701	-701	-701
135 - Psykisk helse og livsmestring - Økning med 1 årsverk fra 1.4.2021 og ytterligere 1 årsverk høsten 2024	516	668	668	840
135 - Utskrivning fra spesialisthelsetjenesten	0	0	0	0
135 - Økning særlig ressurskrevende tjenester - Økning på 2,9 årsverk, inkludert statlig refusjon	935	933	933	933

Familiehuset	-596	-146	-206	-206
140 - Fritidsklubben - Nedlegges fra 1.1.2021	-206	-206	-206	-206
140 - Helsesykepleier 100% prosjektstilling - Tilskudd fra Helsedirektoratet	0	0	0	0
140 - Helsesykepleier 50% - Søke om tilskudd fra Helsedirektoratet	0	0	0	0
140 - Ny fastlegehjemmel ved Tvedestrand legesenter fra 2021 - Oppstartstilskudd	60	60	0	0
140 - Ny fastlegehjemmel ved Tvedestrand legesenter fra 2021- Økning av pasienter og driftstilskudd	0	0	0	0
140 - Psykologstilling 0,5 årsverk - Utsatt ansettelse til 1.12.2021	-450	0	0	0

NAV	-2 491	-4 337	-4 743	-5 409
145 - Sosialstønnad flyktning - Reduserte utgifter - Lavere flyktningmottak	-300	-300	-300	-300
145 - Flyktningetjenesten - Reduksjon med ett årsverk fra 1.7.2021	-377	-727	-727	-727
145 - Introduksjonsordningen - Reduserte utgifter - Lavere flyktningmottak	-2 814	-3 352	-3 508	-3 924
145 - Voksenopplæring innvandrere - Økte utgifter	1 000	750	500	250
145 - Voksenopplæringen innvandrere - Effektiviseringstiltak - Gjennomføres i egen regi fra 2022	0	-708	-708	-708

Kirke og trossamfunn	-200	-200	-200	-200
150 - Reduksjon i tilskudd til kirkelig fellesråd på ca. 4% - Tilskudd til ungdomsprest videreføres ikke.	-200	-200	-200	-200

Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-4 097	-4 603	-6 097	-6 102
160 - Avrundinger	4	-3	3	-2
160 - Avvikling av boligstiftelsen fra 2023 - Overføring til kommunen	0	0	-1 500	-1 500
160 - Effektiviserings- og omstillingskutt, ekstra på sektorene totalt 4,4 mill. kroner	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
160 - Kaffetrekke ansatte - Økning av satsen	-100	-100	-100	-100
160 - Kommunestyrets tilleggsbevilgningspost - Fjernes	-100	-100	-100	-100
160 - Koronarelaterte utgifter	500	0	0	0

Frie disponible inntekter, finans og avsetninger	-11 591	-7 786	2 869	11 806
170 - Bruk av og avsetning til disposisjonsfond	-3 550	-4 010	510	4 500
170 - Byggelånsrenter - Overføring drift/investering- Lavere renteutgifter	-1 100	-1 300	-900	0
170 - Ekstra rammetilskudd koronarelatert 1. halvår 2021 og forventet realvekst fra 2022	-4 950	-3 000	-2 000	-1 000
170 - Fjerne bunnfradrag på eiendomsskatten fra 2021	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
170 - Lavere renteutgifter på eksisterende fastrentelån som utgår i 2021-2024	-100	-300	-500	-500
170 - Renter og avdrag på nye investeringslån 2021-2024	209	3 624	8 459	11 306
170 - Utgiftsutjevning i frie inntekter - Volumendring	0	-700	-700	-700
170 - Økte renteinntekter som følge av større kontantbeholdning	-300	-300	-200	0

OPPSUMMERING DRIFTSTILTAKENE

- Dette blir krevende!!
- Men, en en må forholde seg til realitetene og brette opp ermene, og faktisk få gjennomført de nødvendige tiltakene
- Dette må ha et hovedfokus både politisk og administrativt, og det vil dermed gi klare føringer på prioritering i de nærmeste årene

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVGIFTS- OG BETALINGSSATSER

AVGIFTSSATSER 2021 →

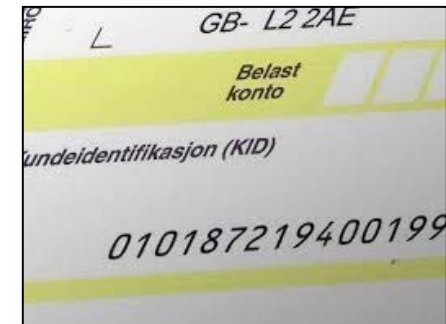
- Vannavgiften uendret på 3 800,- (eks. mva.)
- kloakkavgiften settes ned for andre år på rad ned, nå fra 4 300,- til 3 800,- (eks. mva.). Opp til 4 300,- igjen fra 2023.
- Feieavgift settes opp fra 300,- til 320,- (eks. mva.)
- Vann/kloakk/feiing totalt i 2021:
-Nedgang fra kr. 10 500,- til 9 875,- inkl. mva.

AVGIFTSATSER 2021 →

- Renovasjons- og slamavgift:
  - Renovasjonsavgift normalabonnement økes fra kr. 3 850,- til kr. 4 050,- inkl. mva.
  - Slamavgift (avskiller) økes fra kr. 1 538,- til kr. 1 600,- inkl. mva.

BETALINGSSATSER 2021 (ikke uttømmende)

- Foreldrebetalingen barnehager ihht. statlige makssatser (kr. 3 230,- i mnd.)
- SFO-satser foreslått økt med kr. 100,- pr. mnd.
- Uendrede parkerings- og gebyrsatser
- Andre betalingssatser uendret eller prisjustert

TVEDESTRAND
KOMMUNE

INVESTERINGER

Ekspansivt investeringsnivå innen
prioriterte områder

INVESTERINGSNIVÅ I PERIODEN

- Samlet investeringsnivå (brutto) for økonomiplanperioden 2021-2024 (uten formidlingslån):

Investeringer på 394,2 mill. kroner

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2020	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024
Bil vaktmestre	200	200	200	400	400
Bokbyen	580	0	0	0	0
Boliger pers. m. funk. nedsettelse Lyngmyr, 8 boliger	18 500	12 700	0	0	0
Brannforebyggende tiltak 4 kirker	500	450	0	0	0
Dypvåg kirke universell adkomst	0	400	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
El-bil renholdere	0	350	0	350	0
Formidlingslån	30 200	30 700	31 500	27 200	27 900
Fortau og VA-ledning Lyngmyr-Albukjær	1 450	4 624	0	0	0
Gamle vgs Lyngmyr, ombygging mv.	0	1 500	0	0	0
Gjestehavna, strømkapasitet	0	150	0	0	0
Grønlandsveien, vann og avløp	4 000	3 000	0	0	0
Havna, serviceanelgg	0	300	0	0	0
Holt kirke, reparasjon av tak og tårn	2 000	2 070	2 250	2 000	0
IT-investeringer generelt	0	400	400	400	400

INVESTETERINGER

Beskrivelse	Bud. 2020	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024
Kjøp Lyngmyr videregående skole	8 700	0	0	0	0
Kommunalteknikk, bil	0	300	0	0	0
Kommunehuset, varmepumpe/kjøling	600	0	0	0	0
Lastebil til byrenovasjon, elbil	0	0	0	700	0
Lyngbakken barnehage, oppgradering	0	1 250	1 250	0	0
Lyngmyr skole, nye stoler	300	0	0	0	0
Lyngmyr skole, nye vinduer	1 200	0	0	0	950
Lyngmyr skole, solskjerming	0	0	0	0	1 700
Lyngmyrveien 49, inventar og utstyr ansattes areal	0	500	0	0	0
Nesgrenda, nytt høydebasseng vann	0	0	0	6 000	0
Nor, pumpestasjon og overføringsledning avløp	0	0	0	2 500	0
Ny barnehage Bronsbu	6 000	28 800	15 600	0	0
Ny barneskole, bygning og uteområder	3 750	56 000	121 000	71 300	1 500
Ny barneskole, Lyngmyrhallen rehabilitering	0	0	7 500	0	0
Ny barneskole, parkering og bussavvikling	0	5 400	2 900	4 200	0
Ny barneskole, VA-anlegg til tomtegrense	0	0	5 000	0	0

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2020	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024
Ny telefonsentral	0	250	0	0	0
Olav Sverres vei, carport	0	0	0	0	300
Opparbeidelse av snuplass for buss ved Bergendal	400	0	0	0	0
Oppfølgingsenheten, 8-seters bil	600	0	0	0	400
Overvannsledning ved Vatnebygget	500	0	0	0	0
Parkeringsplass for el-biler med ladestasjoner	500	0	0	0	0
Rehabiliteringsplan avløp	2 000	1 000	2 000	3 000	2 000
Rehabiliteringsplan vann	600	600	1 000	1 000	1 000
Rådhuset, heis	700	0	0	0	0
Rådhuset, nye møbler	300	0	0	0	0
Sandøya, offentlig brygge	750	0	0	0	0
Skoler, lekeplassutstyr	300	0	150	0	0
Slotta, vann- og avløpsnett	0	0	0	2 000	0
Strannasenteret, kjøkkenutstyr	300	0	0	0	0
Strannasenteret, kjølerom kjøkken	400	0	0	0	0
Strannasenteret, utstyr	100	300	200	100	0
Strannasenteret, utvidelse av nødstrømsaggregat	0	150	0	0	0

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2020	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024
Tvedestrand barneskole, midlertidige lokaler	1 500	0	0	0	0
Tvedestrand idrettspark	43 000	0	0	0	0
Tvedestrand kirke vinduer	0	0	300	300	0
Tvedestrand næringspark A67, diverse investeringer	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Tvedestrand næringspark, salg av næringsareal	100	100	100	100	100
Tvedestrand renseanlegg, garasje, lager, verksted	3 500	0	0	0	0
Tvedestrand skole, fyringsanlegg	0	150	0	0	0
Tømmeplass for bobiler	0	400	0	0	0
Veilys, skifte til LED	0	0	0	0	4 600
Velferdsteknologi innen helse- og omsorgssektoren	1 000	0	0	0	500
Sum investeringsutgifter	151 700	154 744	194 050	124 250	44 450

INVESTERINGER 2021 – 2024 - finansiering

Linjenavn	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringer i varige driftsmidler	116 920	119 624	158 500	93 250	15 050
Tilskudd til andres investeringer	2 500	2 920	2 550	2 300	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 750	1 500	1 500	1 500	1 500
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	121 170	124 044	162 550	97 050	16 550
Kompensasjon for merverdiavgift	-15 573	-21 394	-29 330	-14 780	-2 310
Tilskudd fra andre	-8 978	-15 980	-10 830	-14 530	-1 830
Salg av varige driftsmidler	-6 672	-4 170	-4 170	-9 170	-4 170
Bruk av lån	-87 597	-83 600	-119 420	-59 770	-9 440
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-119 400	-125 144	-163 750	-98 250	-17 750
Videreutlån	25 000	25 000	25 000	20 000	20 000
Bruk av lån til videreutlån	-25 000	-25 000	-25 000	-20 000	-20 000
Avdrag på lån til videreutlån	5 200	5 700	6 500	7 200	7 900
Mottatte avdrag på videreutlån	-4 800	-4 600	-5 300	-6 000	-6 700
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	400	1 100	1 200	1 200	1 200
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	330	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	330	0	0	0	0

TVEDESTRAND
KOMMUNE

LÅNEGJELD

LÅNEGJELD - forutsetninger

Rentebane	2021	2022	2023	2024
Flytende rente				
%	1,0 %	1,1 %	1,25 %	1,5 %
Fastrentelån beregnet ut fra avtalt rentesats. Nye låneopptak: ¼ rentebelastning første året				

Avdragstid	2021	2022	2023	2024
Nye lån				
Snitt ant. år:	35 år	35 år	35 år	30 år

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

Samlet lånegjeld	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lånegjeld pr. 31.12, mill.	666,0	748,5	824,4	933,0	972,7	959,8
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	110 028	123 829	136 385	154 339	160 918	158 772

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	534,6	597,3	653,9	744,0	770,9	745,9
Lånegjeld pr. innbygger, hele kr.	88 320	98 817	108 180	123 073	127 535	123 388
Formidlingslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	131,4	151,2	170,5	189,0	201,8	213,9
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	21 708	25 012	28 205	31 266	33 383	35 385

LÅNEGJELD - SAMLET ØKNING I PERIODEN

- Samlet gjeld øker med **211,3** millioner kroner i perioden
- Fordeling:
  - Investeringslån: 148,6 millioner kroner
  - Formidlingslån: 62,7 millioner kroner

TVEDESTRAND
KOMMUNE

DRIFTSRESULTATER

NETTO-DRIFTSRESULTATER I PERIODEN

(statlig anbefaling = + 1,75 %)

	2021	2022	2023	2024
	-1,1 %	- 1,1 %	0 %	+ 0,8 %
1 %				

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HANDLINGSREGLER

HANDLINGSREGLER (LAGT TIL GRUNN I VEDTATT HANDLINGSPLAN)

Finansielle måltall	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat korrigert for budne driftsfond	< 2 mill. kr	2 - 8 mill. kr	> 8 mill. kr
Disposisjonsfond	< 10 mill. kr	10-25 mill. kr	> 25 mill. kr
Netto lånegjeld	> 600 mill. kr	450-600 mill. kr	< 450mill. kr
Netto finansutgifter	> 35 mill. kr	25-35 mill. kr	< 25 mill. kr

HANDLINGSREGLER – TALL FOR TVEDESTRAND

Tekst - Alle tall i 1 000 kroner	B-2020	B-2021	<u>Øk.plan</u> 2022	<u>Øk.plan</u> 2023	<u>Øk.plan</u> 2024
Netto driftsresultatet korrigert for bundne fond	-366	3 550	4 010	-510	-4 500
<u>Disposisjonfond pr. 31.12.</u>	14 777	11 227	7 217	7 727	12 227
Lånegjeld pr. 31.12 <u>investeringslån</u>	597 347	653 947	743 978	770 947	745 879
Netto finansutgifter	27 213	32 596	34 031	37 846	41 393

TVEDESTRAND
KOMMUNE

RISIKOELEMENTER

STØRRE RISIKOELEMENT

- Alle budsjett og økonomiplaner er basert på mange forutsetninger som er mer eller mindre sikre. Dette fordi framtiden er usikker og delvis ukjent
- Budsjett- og økonomiplanforslaget har i år i seg ekstra mange usikkerhetsmomenter og den samlede risikoeksponeringen vurderes til å være betydelig, og på et «rekordhøyt» nivå

STØRRE RISIKOELEMENT (ikke uttømmende)

- Skatteinngang og rammeoverføringer
- Distriktsindeks, endret regelverk?
- Utbytte Agder Energi
- Renteutvikling
- Lønns- og pensjonskostnader
- Presset drift
- Omstillings- og effektiviseringstiltak
- Antall barnehagebarn/antall avdelinger
- Antall skoleklasser, gjesteelever Risør
- Vekst i tjenestebehov
- Sosialhjelpsutvikling
- Eksterne tilsyn og pålegg
- Covid-19-epidemien
- Uforutsette hendelser og andre forhold

TVEDESTRAND
KOMMUNE

KOMMUNESAMMENSLÅING?
RELEVANT SPØRSMÅL I DENNE SAMMENHENGEN?

Kommunesammenslåing?

- Hva hvis kommunesektoren må leve med varige lavere økonomiske rammer i årene framover?
- Vil Tvedestrand og andre kommuner i vår region da klare å takle demografiske endringer (færre barn, flere eldre), levekårsutfordringer, arbeidskraftutfordringer og klima og miljøutfordringer? Eller går en mot det som noen forskere betegner som en mulig «kommunal kollaps» hvis en ser en del år framover?

Kommunesammenslåing?

- Kommunesammenslåing løser neppe alle problemer, men kan være et virkemiddel for å møte framtiden
- Kommunedirektøren tror det er helt vesentlig med evne og vilje til å raskt ta ut økonomisk gevinst ved sammenslåinger - som kan brukes til å sikre gode basistjenester
- Kommunen bør være åpen for dialog om sammenslåing – og åpen for dialog om ulike modeller og størrelser på evt. nye kommuner

Kommunesammenslåing?

- Er kommunenes evne til å gi gode tjenester viktigere enn hvor kommunegrensene går og rådhuset ligger?

KOMMUNESAMMENSLÅING? Et lite eksempel..

Asker kommune (ca. 94 000 innbyggere):

Østre Agder (ca. 94 000 innbyggere):

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVSLUTTENDE ORD

VI SKAL BRUKE MYE PENGER!!

- Kommunen skal i 2021 og resten av økonomi-planperioden yte tjenester for store beløp, vi «omsetter» for omlag 545 mill. kr. pr. år i perioden
- Grunnfjellet i de kommunale tjenestene opprettholdes!
- Kommunen har gjennom mange år med stram økonomi likevel klart å produsere mye gode kommunale tjenester

NÅ OVERLATES STAFETTPINNEN TIL DET POLITISKE NIVÅ

- Skal noe endres og hvordan omprioriteres/inndeckes det i så fall?
- Etter vedtak blir dette kommunestyrets budsjett og økonomiplan

TVEDESTRAND
KOMMUNE

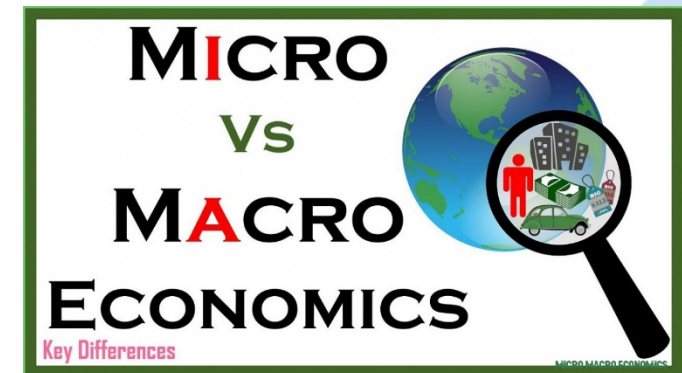
Avslutningsvis en liten betraktning om
økonomisituasjonen for kommunesektoren.....

TVEDESTRAND
KOMMUNE

«I makro kan det virke greit, i mikro er det mange steder leit»

J.I.Krossli – Kommunal Rapport

MEN HELT TIL SLUTT MÅ IKKE GLEMME AT:

- **Norge** er kåret til verdens **beste land å bo i** 15 år på rad av FNs utviklingsprogram (basert på FNs levekårsindeks).
Dette gir perspektiv på våre utfordringer og bekymringer!

TVEDESTRAND
KOMMUNE

Vår lille men fine flekk på denne kloden

